

Egyetemi doktori (PhD) értekezés tézisei

**A POLITIKAI RENDŐRSÉG PÁRTIRÁNYÍTÁSÁNAK
SZABÁLYOZÁSA
1956–1962**

Krahulcsán Zsolt

Témavezető: Dr. Püskei Levente

DEBRECENI EGYETEM

Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola

Debrecen, 2011.

Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

Értekezésemben a korai Kádár-korszak politikai rendőrségének pártirányítását, annak formális szabályozását vizsgáltam. Azt elemeztem, hogy az állampárt milyen vezetési módszerekkel és eszközökkel irányította, orientálta, befolyásolta az állambiztonsági szervek működését. Arra kerestem a választ, hogy milyen változások történtek a kádári megtorlás és konszolidáció időszakában a Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) és a politikai rendőrség szervei közötti viszonyrendszerben.

Mivel a szűkebb értelemben vett politikai rendőrségbe szervezetileg sem a Munkásőrség, sem a Határőrség, sem a Belső Karhatalom nem tartozott bele, így ezek pártirányításának, pártellenőrzésének vizsgálatát nem tartottam feladatomnak, még akkor sem, ha ezek a szervek is elláttak – különösen a forradalom leverését követően – állambiztonsági feladatokat. Ugyanakkor bizonyos résztemák tárgyalásakor elkerülhetetlen volt, hogy utaljak a Belügyminisztérium (BM) egyéb szerveire, esetleg a honvédségnél vagy más fegyveres testületnél alkalmazott (párt)irányítási módszerekre, hogy a hasonló vonásokat, vagy éppen az eltérő megoldásokat szemléletesebben bemutathassam.

Hogyan értelmezhető a párt irányító és ellenőrző funkciója? Vajon a párt testületeinek „csak” azt kellett figyelniük, hogy az állambiztonsági szervek az aktuális, a párt által meghatározott irányvonal szerint tevékenykednek-e, vigyázva, hogy ne „nőjenek a párt feje fölé”. Vagy ezen túlmenően a „szakmai”, állambiztonsági munka ellenőrzése, irányítása is a feladatuk volt? A helyi MSZMP szervek vagy éppen a párt vezető testületei, a központi pártszervek rendelkeztek-e erősebb irányító, kontrolláló hatáskörrel. S valóban éltek-e a formális szabályozás által nyújtott lehetőségekkel, vagy a helyi viszonyok „felülírták” a központi előírásokat? Az ezekre a kérdésekre adandó válaszokon túl vizsgálatom tárgyát képezte a pártellenőrzés formáinak meghatározása, az, hogy a párthatározatokban megszabottakon kívül, milyen egyéb módszer, lehetőség volt a folyamatok befolyásolására.

Témám szempontjából elengedhetetlennek tartottam a párt és a magyar államvédelmi/állambiztonsági szervek szervezeti átalakulásainak a bemutatását, továbbá az állampárt működési, döntéshozatali mechanizmusának az elemzését, a párt vezető testületeinek és osztályainak szerepét a párt politikai irányvonalának kidolgozásában, különös tekintettel a politikai rendőrség irányítását, működését érintő döntések meghozatalában. Végül bemutattam, hogy a gyakorlatban a párt mennyiben alakította és határozta meg az állambiztonság működési kereteit, lehetőségeit, illetve milyen visszacsatolások és reakciók keletkeztek egy-egy – a politikai rendőrség állományát, működését érintő – párthatározat nyomán.

A disszertáció nem öleli fel a politikai rendőrség működésének teljes spektrumát – hiszen témám egy jelenség, a párt és a politikai rendőrség közötti viszonyrendszer leírása –, így nem vállalkozhattam arra, hogy az állambiztonsági szervek tevékenységének a megtorlásokban betöltött szerepét széles körűen vizsgáljam. Hasonló okok miatt nem elemeztem részletesen a politikai rendőrség működésének jogi szabályozását sem, de természetesen a legfontosabb rendeletekre, törvényekre utaltam.

Az alkalmazott módszerek

Értekezésemben a pártirányítás fogalmának meghatározását a párt normaszövegeinek vizsgálata alapján, az MSZMP öndefiníciós tételeinek összehasonlításával végeztem el. Az állampárt hatalomgyakorlási mechanizmusainak vizsgálatakor, illetve a döntéshozatali metódusok tipizálásakor interdiszciplináris módszert alkalmaztam. Politológiai, közgazdasági elméleti munkákat hasonlítottam össze az MSZMP testületeinek működését feltáró történeti munkákkal.

Az elméleti konstrukciók vizsgálata után, a párt irányító szerepének érvényesülése szempontjából megvizsgáltam a párt és a politikai rendőrség szervezettörténeti változásait. A szervezet- és szabályozástörténeti elemzést 1954-ben kezdtem. Ennek magyarázata az, hogy témámat nem lehetett 1956 októberétől indítani, mert az 1953-ban, illetve 1954-ben megindult változások alapozták meg és alakították ki a párt és a politikai rendőrség közti viszonyrendszert. Ebből következett, hogy nem csak az állambiztonsági szervek MSZMP-hez fűződő – időben változó – specifikumait, de a politikai rendőrségnek a Magyar Dolgozók Pártjához (MDP) való viszonyulását is szemléltettem. A disszertációm záró dátuma azért lett 1962, mert a politikai rendőrség egyik legjelentősebb szervezeti átalakítása ekkor egybeesett a történeti szakirodalomban általánosan elfogadott köztörténet korszakhatárral.

Az intézménytörténeti áttekintés után forráskritikai, összehasonlító elemzéssel megvizsgáltam a BM pártirányítására vonatkozó politikai bizottsági (PB) határozatok meghozatala alkalmával az MDP/MSZMP szervei, funkcionáriusai közötti vitákat, a szabályozás eltérő aspektusait, valamint a különböző (párt)intézmények részvételét a folyamatokban.

A működés és a pártirányítás gyakorlati végrehajtása körüli visszasságok bemutatását két módon végeztem el. Egyrészt a politikai rendőrség és azok pártszervezetei egymáshoz való viszonyát tekintettem át, az utóbbiak állambiztonsági tevékenysége, azok pártfegyelmi hatásköre, illetve a párthatározatok végrehajtása alapján, másrészt egy konkrét területen, a külföldi utazások kapcsán vizsgáltam meg a pártellenőrzés gyakorlatát.

Az értekezésemben felhasznált források túlnyomó részét a párt különböző szervei készítették. Mivel céлом elsősorban a formális pártirányítási struktúra bemutatása volt, az informális mechanizmusok írásbeli forrásokkal értelemszerűen nem dokumentált módozataira kisebb súlyt helyeztem. Módszerem így a történeti szakirodalom és a levéltári források összehasonlító elemzése volt.

Az eredmények összefoglalása

1. A politikai rendőrség formális pártirányításának szabályozási struktúrája

A pártirányítás formális módszereinek a meghatározása kapcsán különböző hatásirányú, de azonos célorientáltaságú, több elemből álló szabályozási struktúra rajzolódott ki, amelynek egyetlen feladata volt: biztosítani, hogy az állambiztonsági szervek a párt irányvonalának megfelelően tevékenykedjenek.

A rendszer elemei a következők voltak: a párt vezető testületeinek határozatai, amelyek jellegüket tekintve kétféleképpen lehettek, egyrészt olyanok, amelyek a pártirányítás kereteit, szereplőit, azok feladatait határozták meg. Másrészt olyanok, amelyekben az egyes állambiztonsági szakmai területek (konkrét) tevékenységéről döntöttek.

A politikai rendőrség és az MSZMP területi pártszervezeteinek tevékenységi körébe tartozó egyéb módszerek is az irányítás és ellenőrzés eszközei voltak. A parancsnokok beszámoltatása, a (párt)fegyelmi hatáskör, a pártvezetés felé történő tájékoztatási kötelezettség, a személyi ügyek (hatásköri listák, az állomány párt, illetve szakmai oktatása, nevelése) rendszere. Az olyan garanciális elemek kialakítása, amelyek határok közé szorították a politikai rendőrséget a pártfunkcionáriusokkal szemben történő intézkedéseik során, szintén a pártkontrollt erősítették. Egyes esetekben az ún. közvetlen beavatkozás is a pártirányítás elemét képezhette, de ezt a jelenséget sajnos a legritkább esetben dokumentálták.

1.1 A párt vezető testületeinek határozatai

A párt vezető testületei meghatározták a területi és a belügyi pártszervezetek, azok pártbizottságának, titkárainak jogait és kötelességeit. A vizsgált időszakban három PB-határozat foglalkozott a BM és szervei pártirányításával és ellenőrzésével és ezek alapján megállapítható, hogy alapvető, lényegi változás nem történt 1954 és 1958 között. A struktúrát a desztalinizációs folyamat eredményeként megszületett 1954. évi határozat alakította ki, amelyet 1956-ban a Központi Vezetőség (KV) ellenőrző tevékenységével egészítették ki, s az 1957. évi módosítás gyakorlatilag „csak” megismételte a korábbi határozatot. Megfigyelhető, hogy az 1956.

évi „kiforrott” határozat a korábbi határozati javaslat kimaradt részeivel egészült ki, tehát előkészületben, javaslati formában már 1954-ben kész volt a későbbi szerkezet. Úgy tűnik, hogy a Szovjetunió Kommunista Pártja (SZKP) XX. kongresszusának „tapasztalatai”, a moszkvai változások is alátámasztották a BM pártellenőrzésben a KV szerepvállalását. Bár természetesen kezdettől fogva (1945) léteztek azok a „szereplők” (területi, belügyi pártszervek, adminisztratív osztály/ok, a KV, a KV Titkársága stb.), amelyek a későbbi pártellenőrzés szervei lettek, de Péter Gábor politikai rendőrségének informális párirányítása és pártellenőrzése, jelentősen eltért a később kialakított, jellemzően formális rendszertől. A határozat indoklása a törvényesség betartását, vagyis a korábbi törvénytelenések megakadályozását, a Rákosi-korszak bűneitől való elhatárolódást demonstrálta. Az 1957. évi határozat pedig már az „ellenforradalom” elleni fellépésre helyezte a hangsúlyt, s megszületését is a forradalomnak „köszönhette”. Közös elem bennük, hogy mindegyik biztosítékot akart adni a korábbi időszak traumáinak megismétlődésével szemben. Az 1958. áprilisi, a BM pártszervezeteinek jogait és kötelességeit taglaló PB-határozat az előzőek „folytatása” volt, mellyel a legfelső pártvezetés biztosítani kívánta a belügyi pártszervezetek pártirányításban betöltött szerepét. A vizsgált korszakban ezután hasonló jellegű és jelentőségű párthatározat nem született, majd csak 1967-ben ad ki a PB a Belügyminisztérium pártellenőrzésére újabb határozatot.

1.2 A személyi ügyek, káderhatáskör

Általánosságban megállapítható, hogy a pártszervek és a politikai rendőrség vezetése közötti személyes kapcsolatok alapvetően meghatározták a párt és az állambiztonsági szervek viszonyát, sőt véleményem szerint a párt által irányított személyzeti politika volt a pártirányítás egyik leglényegesebb eleme. A pártellenőrzést az ott dolgozó párttagokon keresztül kívánták megvalósítani, mert a párttestületek – elviekben – nem utasíthatták (se közvetve, se közvetlenül) az állambiztonsági szerveket. A korszakban elfogadott – idealizált – nézet szerint a pártban csak a párt tagjaira vonatkozóan hoztak határozatot, így a tagok meggyőző erején és képességén múlt, hogy az elfogadott határozat végül valósággá vált vagy nem. Az 50-es évek elején – szovjet mintára és szovjet tapasztalatok alapján – kialakított nomenklátúra-rendszer a pártapparátust, a kádermunkát az államigazgatás pártirányításának és ellenőrzésének szolgálatába állította. A párt hatalmának gyakorlását, befolyásának biztosítását szolgálták a személyi ügyek „kézben tartása”, melyek közül a leghatásosabb eszközök az ún. hatásköri listák voltak. A különböző szintű pártszervek és pártszervezetek káderhatásköri, illetve véleményezési jogköri listái alkották a nomenklátúra-rendszert és meghatározták az egyes pozíciókba, funkciókba történő

kinevezések, felmentések feletti rendelkezési jogosultságokat. Az MSZMP BM pártszervei a személyi kérdések egész rendszerében fontos jogosítványokkal rendelkeztek. A hatásköri listákkal, az iskolába küldésekkel, a pártfegyelmi hatáskörrel, vagy éppen a pártkáderek belügi szolgálatra „vezénylésével” a kádermozgatókat is kontrollálhatták, de a megbukott állambiztonsági vezetők eltávolításában is szerepet kaphattak. A politikai oktatás és nevelés, a „szocialista embertípus” kialakítása érdekében a pártszervezetek folyamatosan szervezetek pártiskolákat, tanfolyamokat, melyek vagy a politikai rendőrség egyes osztályainak szakterületéhez igazodtak, vagy a politikai végzettséget adták meg, és a részvételt – a pártellenőrzés részeként – pártfunkcionáriusok kontrollálták.

1.3 Az MSZMP területi szerveinek szerepe

Bár a politikai rendőrség pártellenőrzésében a területi pártbizottságoknak, illetve azok első titkárainak is biztosítottak szerepet, ellenőrző tevékenységük lényegesen gyengébbnek bizonyult, mint a központi szervek vagy a politikai rendőrség pártszervezeteinek kontrolláló tevékenysége. Az 1954-ben megszületett első PB-határozat csak a területi pártbizottságok titkárainak adott lehetőséget az államvédelmi munka bizonyos részének ellenőrzésére, az 1956-os ezt gyakorlatilag kiterjesztette a legfelsőbb pártszervekre (Központi Vezetőség) is. A területi (pártbizottsági) ellenőrzés azonban továbbra is csak a belügi szervek pártszervezeteire terjedt ki. Az adminisztratív osztályok a politikai osztályokat és a párthatározatok végrehajtását, a KV Adminisztratív Osztálya pedig a politikai apparátus, a belügi és a területi szervek pártszervezeteit ellenőrizte.

Az egyértelműnek tűnik, hogy a központi pártszervek ellenőrző funkciója hatékonyabb és erősebb kontrollt jelentett, mint a helyi, területi pártszervek, pártbizottságok és azok titkárainak – eleve szűkebb keret adó – beszámoltató tevékenysége. Ugyanakkor meglátásom szerint a személyes kapcsolatoknak, a formális pozíciót betöltők (adott esetben egy megyei pártbizottsági titkár) érdekérvényesítő képességének legalább akkora szerepe volt egy-egy terület ellenőrzésében, mint a szabályozott pártellenőrzési mechanizmusoknak.

1.4 Párttájékoztatás

A pártszervek tájékoztatása a pártirányítás nélkülözhetetlen eleme volt, hiszen a párt vezető szerveinek kezdeményező szerepéhez, a felderítendő, megfigyelendő célszemélyek, társadalmi csoportok kijelöléséhez, majd a végrehajtás párt által történő ellenőrzéséhez elengedhetetlenül szükség volt a Belügyminisztérium különböző szervei által nyújtott naprakész, pontos

információkra. A pártirányítás, az MSZMP vezető szerveinek döntési mechanizmusa elképzelhetetlen lett volna a belügi információk hiányában, mely lehetővé tette a közvetlen és célirányos beavatkozást az operatív munkába.

1.5 Fékek a politikai rendőrség eljárásrendjében

A Kádár-korszak pártállami jogszolgáltatása különbséget tett az egyszerű állampolgárok és bizonyos párttiszséget viselő személyek ellen lefolytatandó állambiztonsági eljárási rend között. Bizonyos garanciális elemek beépítésével az MSZMP pártkontroll alá vette az állambiztonsági szervek pártfunkcionáriusok elleni bánásmódját is. Ez azt a célt szolgálta – és abból a félelemből fakadt – hogy meg kell védeni a párt magasabb funkcióiban lévő tagjait a politikai rendőrség esetleges zaklatásaitól, attól, hogy egyesek újból a Rákosi-korszak államvédelmi módszerei alapján a politikai rendőrséget használják fel politikai ellenfelük likvidálásához.

2. A politikai rendőrség pártirányításának szakaszai

Az a vizsgálataim elején rögtön kiderült, hogy a köztörténeti korszakhatárok a szervezeti, működési változásokkal nem, de az állambiztonsági szervek pártirányításának szakaszhatáraival többé-kevésbé egybe estek. Intézménytörténeti változások sokkal sűrűbben követték egymást, mint a kisebb-nagyobb jelentőségű politikai fordulatok, amelyeknek nem voltak funkcionális kötődései a szervezeti rendben történt átalakulásokhoz. A pártirányítás és a köztörténet szakaszolását ezért együtt kíséreltem meg, de be kellett látnom, hogy 1954 és 1962 között ugyan meg lehetett állapítani rövidebb periódusokat, de célszerűbb volt a vizsgált időszak változásait egy folyamatként felfogni. Ez valamikor 1953 elején – Péter Gábor letartóztatásával – kezdődött, és gyakorlatilag a pártállami rendszer 1989-ben történt bukásáig tartott és a pártvezetés oly értelmű törekvése alakította, amely – a látenszen meglévő informális irányítási csatornák mellett – fokozatosan a formális irányítás módszerek előtérbe kerülését óhajtotta.

A legfelső pártvezetés által először 1954-ben került sor a BM, illetve a politikai rendőrség pártirányításának és ellenőrzésének szabályozására, akkor, amikor a magyarországi politikai folyamatok megérelték a korábbi időszak (részleges) felülvizsgálatának szükségességét. A forradalom eltiprása és 1957 júniusa közötti rövid időszakban az MSZMP – a párttestületek nevükben is jelezték az ideiglenesség korát – csupán asszisztált a szovjet pártvezetés mellett, a közvetlen irányítás Moszkvából történt.

Az ötvenes-hatvanas évek fordulóján zárult le a megtorlás első szakasza, megteremtődött a rendszer stabilitásának a lehetősége és ennek

megfelelően a Belügyminisztérium új módszereket keresett a politikai nyomozó munkában, ami érintette a pártirányítást is. 1958-ban a belügyi pártszervezetek jogait és kötelességeit rögzítették, amely már egy konszolidáltabb korszak bevezetését jelentette. Ugyanakkor a testület bizonyos területeken sikerrel hárította el a pártszervek nyomását, rá tudta kényszeríteni a „pártvonal” képviselőit, hogy tevékenységük formalizálódjon.

1959-től erősödtek fel azok a viták, amelyek az állambiztonsági szervek és a pártszervezetek hatáskör értelmezése körül zajlottak, a politikai rendőrség MSZMP szervei már nem csak a pártpolitikai, a nevelő munka szervei, hanem – bizonyos értelemben – a szakmai, állambiztonsági tevékenység befolyásolói is lettek. Egyre nyilvánvalóbbá vált, hogy az új feladatok, új szemléletet, újfajta megközelítést kívántak az állambiztonsági szervek beosztottaitól, amelynek a „régis gárda” egyes tagjai nem tudtak és nem is akartak megfelelni. Ez a feszültség végül 1962-ben a „személyi kultusz idején a munkásmozgalom tagjai ellen elkövetett törvénysértések” részleges kivizsgálása kapcsán robbant, Kádár ekkor talált módot a BM-en belüli „baloldali elhajlókkal” való leszámolásra.

Az értekezés tárgyában megjelent publikációk

Tanulmányok, közlemények folyóiratokban

- A politikai rendőrség pártszervezeteinek állambiztonsági tevékenysége a korai Kádár-korszakban. *Betekintő*, 2010/4. sz.
<http://betekinto.hu/Default.aspx?cikkId=179>
- Pártszervezetek a politikai rendőrségen, 1956–1962. *Betekintő*,
2010/3. sz. <http://www.betekinto.hu/Default.aspx?cikkId=163>
- A be- és kiutazások állambiztonsági és pártellenőrzése (1956–1964)
Betekintő, 2010/1. sz. <http://betekinto.hu/Default.aspx?cikkId=135>
- A magyar politikai rendőrség és a szocialista országok állambiztonsági szervei közötti kapcsolatok szabályozása (1956–1989)
Levéltári Szemle, 2009/3. sz. 3–19.
- A politikai rendőrség pártellenőrzése (1954–1958)
Századok, 2006/5. sz. 1123–1148.

Forrásközlések

- Egy ipari kém az állambiztonság hálójában. Aradi István ügye (1959–1960)
Betekintő, 2008/4. sz. <http://betekinto.hu/Default.aspx?cikkId=98>
- A nemzetközi kapcsolatok állambiztonsági szabályozása (1961–1965)
Betekintő, 2008/2. sz. <http://betekinto.hu/Default.aspx?cikkId=85>
- MUK és HUKUK. A politikai rendőrség és az 1957. tavaszi „provokációk”
Betekintő, 2007/2. sz. <http://betekinto.hu/Default.aspx?cikkId=53>
- „A mi figyelmeztetésünk egy kissé radikális volt...” A berni magyar követség elleni támadás, 1958. augusztus 16.
Betekintő, 2007/1. sz. <http://betekinto.hu/Default.aspx?cikkId=44>

Recenziók

- Ellenkormányzás. Kádár János első kormányának jegyzőkönyvei, 1956. november 7.–1958. január 25. (Szerkesztette, a jegyzeteket és a bevezető tanulmányt írta: Baráth Magdolna)
Múltunk, 2010/4. sz. 198–205.
- Forradalom előtt – szabadságharc után.
(ÁVH – Politika – 1956. Politikai helyzet és az állambiztonsági szervek Magyarországon, 1956. Szerkesztette: Okváth Imre)
Hitel, 2007. október 125–128.
- A forradalom és szabadságharc fényképei. (Müller Rolf – Sümei György: Fényképek, 1956)
Hitel, 2006. október 189–192.
- A snagovi foglyok. Nagy Imre és társai Romániában. Iratok.
(Szerkesztette: Baráth Magdolna – Sipos Levente)
Levéltári Szemle, 2006/3. sz. 78–81.

Az értekezés tárgyában tartott előadás

PÁRT/ÁLLAM/BIZTONSÁG. A politikai rendőrség pártirányítása, 1956–1962.

Politika és emlékezet. Változó politikai szerepek a polgárosodó Magyarországon. Tudományos konferencia a 65 éves Veliky János tiszteletére, Debrecen, a Debreceni Akadémiai Bizottság Székháza, 2010. november 25–26.

További publikációk

Könyv, monográfia szerkesztése

Dokumentumok a magyar politikai rendőrség történetéből 1. A politikai rendészeti osztályok 1945–1946.

Szerkesztette: Krauhulcsán Zsolt, Müller Rolf. Főszerkesztő: Gyarmati György. Budapest, Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára – L'Harmattan Kiadó, 2009. 5–366.

Állambiztonság és olimpia, 1956–1988.

Szerkesztette: Krauhulcsán Zsolt, Müller Rolf, Takács Tibor. Budapest, Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára – L'Harmattan Kiadó, 2008. 6–161.

Zárt, bizalmas, számozott II. Irodalom, sajtó- és tájékoztatáspolitikai, 1962–1979. Dokumentumok.

Írta és szerkesztette: Cseh Gergő Bendegúz, Krauhulcsán Zsolt, Müller Rolf, Pór Edit. Budapest, Osiris Kiadó, 2004. 31–275.

Könyvrészlet, fejezet

Európai Kulturális Fórum és ellenfórum. Budapest, 1985.

A dokumentumokat válogatta, a bevezetőt, a jegyzeteket írta: Müller Rolf.

Az annotált névmutató, valamint a rövidítésjegyzék összeállítása. 280–297.

Állambiztonsági Szolgálatok Történelmi Levéltára, Budapest, 2005.

Kultúrharca – Hidegháborús diáktalálkozó Bécsben

In *Száz rejtély a magyar kommunizmus történetéből*. Főszerkesztő: Halmos Ferenc. Budapest, Gesta Könyvkiadó, 2004. 150–151.

A szerv igazgatása – Bródy János rendőrségi ügye

In *Száz rejtély a magyar kommunizmus történetéből*. Főszerkesztő: Halmos Ferenc. Budapest, Gesta Könyvkiadó, 2004. 184–185.

Rajk László butikja – Szamizdat a nyolcvanas években

In *Száz rejtély a magyar kommunizmus történetéből*. Főszerkesztő: Halmos Ferenc. Budapest, Gesta Könyvkiadó, 2004. 190–191.

Tanulmányok, közlemények önálló kiadványokban

A magyar politikai rendőrség, 1944. december – 1946. október.

(Társszerző: Müller Rolf)

In *Dokumentumok a magyar politikai rendőrség történetéből 1. A politikai rendészeti osztályok 1945–1946.*

Szerkesztette: Krahulcsán Zsolt, Müller Rolf. Főszerkesztő: Gyarmati György. Budapest, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára – L'Harmattan Kiadó, 2009. 9–62.

Állambiztonság és olimpia. (Bevezető)

(Társszerzők: Müller Rolf és Takács Tibor)

In *Állambiztonság és olimpia, 1956–1988.*

Szerkesztette: Krahulcsán Zsolt, Müller Rolf, Takács Tibor. Budapest, Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára – L'Harmattan Kiadó, 2008. 7–30.

A belső elhárítás és célszemélyei, 1980–1990.

In *Trezor 3. Az átmenet évkönyve. Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára Évkönyve, 2003*, Budapest, ÁBTL, 2004. 199–216.

Hivatali- és pártapparátus, irodalom, 1962–1979. (Társszerző: Müller Rolf)

In *Zárt, bizalmas, számozott II. Irodalom, sajtó- és tájékoztatáspolitikai, 1962–1979. Dokumentumok.*

Írta és szerkesztette: Cseh Gergő Bendegúz, Krahulcsán Zsolt, Müller Rolf, Pór Edit. Budapest, Osiris Kiadó, 2004. 19–29.

Tanulmányok, közlemények folyóiratokban

A be- és kiutazások állambiztonsági és pártellenőrzése (1965–1970)

Betekintő, 2010/2.sz.

<http://www.betekinto.hu/Default.aspx?cikkId=146>

Forrásközlések

KGB és a III. Főcsoportfőnökség: egy kapcsolat vége... (?) A szovjet–magyar állambiztonsági együttműködés szabályozása 1989-ben

Betekintő, 2007/4. sz. <http://betekinto.hu/Default.aspx?cikkId=72>

A Bokor-ügy. A szegedi külterületi rendőrség vezetőjének letartóztatása 1945 áprilisában.

Betekintő, 2007/3. sz. <http://betekinto.hu/Default.aspx?cikkId=66>

A hazai szamizdat „hőskora”. A Galamb utcai butik

In *Trezor 2. A Történeti Hivatal Évkönyve, 2000–2001*, Budapest, Történeti Hivatal, 2002. 303–359.

„Ellenséges, ellenzéki csoportosulás”. Dokumentumok a Galamb utcai butikról. *Beszélő*, 2001/12. sz. 74–85.

Népszerűsítő cikk

A másképp gondolkodók – állambiztonsági szemszögből.

(Társszerző: Müller Rolf) *Rubicon*, 2002/6–7. sz. 74–78.

Recenzió

Palasik Mária: A Műegyetemisták odüsszeiája, 1944–1946

Levéltári Szemle, 2007/2. sz. 86–88.